

๓.๒.๑(๒) โบราณสถาน

ผศ.สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์

[sommai@usa.com](mailto:sommaia@usa.com)

----- (มห.ภูเก็จ ๒๓๑๓)

ย กรมศิลปากรได้ดำเนินการตามขั้นตอน จนสามารถขึ้นทะเบียนอาคารที่มีคุณค่าเป็นโบราณสถาน ตามลำดับดังนี้

๑. ศาลากลางจังหวัด ภูเก็ต

๒. วัดพระนางสร้าง (ลายแทงวัดพระนางสร้าง) (ตำนานพระนางเลือดขาว) (ภาพพระกินคน) (เศียรพระในพุง)

๓. ย บ้านพระยารัษฎี สงคราม

๔. สำนักงานขายประจำประเทศไทย ภาคใต้ตอนบน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) การบินไทย (ตึกพระอร่ามสาครศรี)

๕. ย อาคารสำนัก งานที่ดิน

ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต

ย อาคารศาลากลางจังหวัดภูเก็ต ตั้งอยู่ ณ หัวมุมถนนนครคีรี ติดกับถนนสุรินทรเป็นอาคารสถานที่ราชการที่ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ ๑๙๓ ตอนที่ ๓๙ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐ หน้า ๒๐๒๗ เนื่องจากเป็นอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

ย

ย เนื่องด้วยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ตมีดำริเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๙ ในการพัฒนามณฑลภูเก็ต

รวมทั้งการย้ายที่ว่าการเมืองภูเก็ตซึ่งอยู่ในตลาดเพื่อความสง่างามและใช้ที่ตั้งเดิมทำเหมือง มีดำริให้ไปตั้งที่เขาโต๊ะแซะ เป็นนิคมราชการ

โดยมีศูนย์กลางที่ศาลากลาง ดังนั้นพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ซึ่งได้เชิญชาวต่างชาติชุดแรกที่บุกในเขตประทานบัตรบริเวณถนนหลวงพ่อดคล้อง ถนนพังงา ถนนสุรินทร และถนนสุทัศน์ฯ คือประทานบัตรแปลงด้านหน้าที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขภูเก็ต

โดยให้ฝรั่งสร้างศาลากลางเป็นการแลกเปลี่ยนประทานบัตรการขุดแร่ดีบุกแปลงดังกล่าว บริษัทนั้นก็ให้ช่างชาวอิตาเลียนสร้าง ยังไม่ทันสร้างพระยารัษฎานุฯ ก็ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ จึงคงมีการสร้างหลังจกนั้น และรัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จไปเปิดศาลารัฐบาล ในคราวเสด็จประพาสภูเก็ตครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐

ย ลักษณะอาคารเป็นอาคาร ๒ ชั้น ทั้งหมด พื้นอาคารชั้นล่างสูงกว่าพื้นดิน ๕ ชั้นบันได ลักษณะการวางผังแบบ SYMMETRICAL BALANCE

ด้านหน้าอาคารเป็นจั่ว ย ย หันหน้าไปทางพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ ซึ่งประดิษฐานอยู่บนแท่นสูงในวงเวียนพระบรมรูปหันพระพักตร์ไปทางประตู

ซึ่งไม่ได้ใช้เป็นทางเข้าหลัก เนื่องจากทางด้านนั้นไม่ใช่ทางรถเข้า เป็นเพียงบันไดขึ้น ทางสัญจรหลักสำหรับรถจะเข้าทางด้านข้างของอาคาร

ย ตลอดอาคารทั้งชั้น ๑ และชั้น ๒ จะเป็นเสาลอยขนาดเสา ๑๕ ซม. เสาคอนกรีตเสริมเหล็กช่วงเสายี่

มีทางเดินรอบอาคารระหว่างเสาทุกต้นจะมีลูกกรงปูนโปร่งสีขาว อาคารส่วนที่เป็นไม้จะมีกรอบสีเทาอ่อน ไม้ส่วนอื่นทาสีเทาอมฟ้าอ่อน ทั้งชั้น ๑ และ ๒

ประดับด้วยไม้ฉลุลวดลาย และเกล็ดไม้ตาย เป็นส่วนกันแดด อาคารนี้ไม่มีหน้าต่าง จะเป็นลักษณะประตูเปิดบานคู่ทุก ๆ ช่วงเสา ความสูงประมาณ ๕๐ ซม.

กรอบบานสีเทา ตัวบานสีเขียวอมเทา การระบายอากาศของอาคารนี้ดีมาก เป็นอาคารที่โปร่งและเย็นสบาย พื้นภายในอาคารเป็นพื้น ค.ส.ล. ทำมิดเป็นรูเล็ก ๆ

โดยตลอดไม่ทาสี พื้นบางส่วนมีการดัดแปลง เช่น ทำเป็นแผ่นหินขัดเรียงต่อกัน แบบมีกระเบื้องทางด้านหน้าเมื่อเข้ามาจะเป็นบันได ขึ้นชั้น ๒ บันได

เป็นบันไดไม้โอ๊คเข้มเกือบดำ หัวบันไดสลักเป็นรูปดอกไม้กลีบมะเฟืองสวยงามมาก ส่วนลูกกรงบันไดเรียบง่าย เป็นไม้ตีตามตั้งไม้ฉลุ แต่ไม้ลักษณะเป็น

PATTERN เมื่อขึ้นไปชั้น ๒ จะเป็น COURT ซึ่งมีระเบียงล้อมรอบ ลูกกรงระเบียงเป็นลูกกรงปูนลวดลายเหมือนภายนอก พื้นชั้น ๒ เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ทำมิดเป็นรู ๆ เหมือนชั้น ๑ เหนือ COURT เป็นช่องเปิดโล่งในหลังคา

ย

อาคารนี้มี COURT ๒ COURT เป็น COURT ปิด มองไม่เห็นจากภายนอก เพราะล้อมรอบอยู่ด้วยส่วนห้องทำงาน ทั้งชั้น ๑ และชั้น ๒ ภายใน COURT

ทำเป็นสวนหย่อมและมีห้องน้ำที่ต่อเติมใหม่ยื่นออกไปใน COURT ทั้ง ๒ COURT นี้ด้วย ทั้ง ๒ COURT มีขนาดเท่ากันอยู่ในตำแหน่งสมมาตร

ในอาคารหลังคาอาคารจะมีกันสาดคอนกรีตเสริมเหล็ก ยื่นออกมาจากแนวเสาชั้น ๒ มุงกระเบื้องลอนคู่เป็นมุมต่ำมากมาชนผนังอาคารชั้น ๒ เหนือส่วนนี้เป็นช่องแสง

แล้วจึงถึงส่วนหลังคาที่ยื่นชายคาออกไปเล็กน้อย หลังคามุงกระเบื้องซีเมนต์สีแดง มีลักษณะที่แปลกคือแผ่นกระเบื้องบางมากจนมองแทบไม่เห็น

ความหนาของกระเบื้องเป็นกระเบื้องแผ่นสี่เหลี่ยมวางซ้อนทับกันเป็นมุมแหลม จะสังเกตได้ว่าอาคารรุ่นที่สร้างใกล้เคียงกับศาลากลางนี้ มักจะมีเสาใหญ่ตั้งแต่ ๖๐ x

๖๐ ซม. ขึ้นไป แต่ศาลากลางเป็นเสาคอนกรีตเสริมเหล็กที่มีขนาดเล็กเพียง ๑๕ x ๒๐ ซม.

ด้านบนของเสาดอกแต่งด้วยไม้ฉลุเป็นลวดลายตรงของระบายนาคมีลวดลาย ๒ ขนาด ลวดลายที่ฉลุบนไม้ฉลุขนาดสั้นอยู่เหนือประตูเป็นรูปดอกไม้คล้ายรูปดอกทิวลิป

เหนือขึ้นไปเป็นไม้ฉลุขนาดใหญ่ฉลุเป็นรูปดอกไม้อยู่ในแจกัน หนึ่ง ชั้นบนของอาคารมีนาฬิกาโบราณย ย ย
ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพพระทานเป็นที่ระลึกเมื่อได้ทรงบัญญัติพระราชกรณียกิจทรงมหาดไทยมาครบ ๒๐ ปี ในพุทธศักราช ๒๔๕๕ ด้วย
โบราณสถานวัดพระนางสร้าง

ที่ตั้ง บ้านเคียนย หมู่ ๑ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๑ ตอนที่ ๒๗ย ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๗ เนื้อที่ ๓ ไร่ ๑ งาน ๖ ตารางวา ประวัติ

ย วัดพระนางสร้าง (วัดบ้านเคียนย) หรือที่ชาวบ้านมักเรียกว่า วัดนางสร้าง, นางสร้าง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
สร้างขึ้นในสมัยใดยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน เพียงแต่พิจารณาจากสถาปัตยกรรมและปฏิมากรรมพระพุทธรูป ภายในวัดแล้วน่าจะสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
พระอุโบสถได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์หลายครั้งด้วยกัน จนถึงปี พ.ศ.๒๔๕๔ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๐๖ จึงได้บูรณะ อีกครั้งหนึ่ง
โดยเปลี่ยนแปลงหลังคาเป็นกระเบื้องลูกฟูกแทนหลังคาสังกะสี ภายในพระอุโบสถนั้นมีพระพุทธรูปปูนปั้นที่สำคัญอยู่ ๔ องค์ คือพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ๑ องค์ ส่วนอีก
๓ องค์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสกุลช่างเมืองถลาง ซึ่งจัดอยู่ในศิลปะรัตนโกสินทร์

ย ปีงบประมาณ ๒๕๓๙ ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถหลังเก่า ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๒ ภูเก็ต
สิ่งสำคัญที่ปรากฏภายในวัด

ย ๑. พระอุโบสถ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นย ในพระอุโบสถมีพระพุทธรูปสร้างด้วยดีบุก

ย ๒. พระเจดีย์แปดเหลี่ยม สมัยรัตนโกสินทร์

ย ๓. หอระฆัง

ย ๔. บ่อน้ำโบราณ

โบราณสถานบ้านพระยาศรีวิเชียรสงคราม

ย กรมศิลปากร ได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานของชาติ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๒ย ตอนที่ ๑๒๔ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๘ หน้า ๔๔๙๒ พื้นที่ประมาณ
๒๓ ไร่ ๑ งาน ๑๔ ตารางวา

ย มูลเหตุของการสร้างบ้านอันเนื่องมาจากในปี พ.ศ.๒๔๑๙ พวกกุลีจีนทำเหมืองแร่ก่อความวุ่นวายขึ้นที่บ้านกะทู้ เกิดการปะทะกันกับพวกกุลีจีนต่างก๊วย
ซึ่งเป็นเรื่องของผลประโยชน์เหมืองแร่ มีการยกพรรคพวกเข้าตีกันความวุ่นวายต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น และในขณะนั้นทางการจึงต้องเข้าปราบปราม
ทำให้พวกที่ตีกันเลิกราไปได้อีกช่วงระยะหนึ่ง จุดเกิดเหตุที่ปะทะกันนั้นเป็นบริเวณใกล้กับบ้านเจ้าเมืองภูเก็ต (ทัต)
เมื่อพวกกุลีชาวจีนถูกปราบปรามและเหตุการณ์อยู่ในความสงบแล้ว เจ้าเมืองภูเก็ต (ทัต)
หรือพระยาศรีวิเชียรสงครามเห็นว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นต่อไปภายหน้าอาจจะเกิดขึ้นซ้ำสองได้ จึงได้มาสร้างบ้านขึ้นใหม่ที่บริเวณบ้านท่าเรือในปีเดียวกันนั้น
และเมื่อสร้างเสร็จแล้วในปี ๒๔๒๐ พระยาศรีวิเชียรสงคราม (ทัต) ก็ได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่ยังใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่ทำการชั่วคราวอีกด้วย

ย โบราณสถานบ้านพระยาศรีวิเชียรสงคราม สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๑๙ บริเวณขอบเขตภายนอกสร้างเป็นแนวกำแพงอิฐล้อมรอบมีขนาดกว้าง ๑๒๔ เมตร ความยาว ๑๕๗
เมตร สูง ๓.๕๐ เมตร ความหนาของกำแพง ๖๐ เซนติเมตร ด้านบนสุดของกำแพงทำเป็นรูปใบเสมาเว้นช่องต่อช่วงห่างกันประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ส่วนสูงของใบเสมา
๕๐ เซนติเมตร ตลอดแนวกำแพงภายนอกระหว่างกึ่งกลางของแต่ละด้านมีป้อมยามรักษาการณ์โดยมีประตูทางเข้าป้อมอยู่ภายใน
ส่วนด้านในของกำแพงแต่ละมุมสร้างเป็นที่พักของทหารยาม คนรับใช้และเป็นที่พักของ ส่วนอาคารที่ทำการสร้างตรงกับแนวประตูทางเข้าอยู่ลึกเข้าไปประมาณ ๖๕
เมตร สร้างเป็นอาคารสี่เหลี่ยมขนาดกว้าง ๑๗ เมตร ยาว ๒๑ เมตร ฐานอาคารสูงจากพื้นดินประมาณ ๑.๕๐ เมตร ปัจจุบันคงเหลือแต่ฐานของตัวอาคารให้เห็น
ตรงด้านหลังของอาคารห่างออกไปประมาณ ๓๓ เมตร มีสระน้ำขนาดกว้าง ๑๕ เมตร ยาว ๒๐ เมตร
ด้านข้างของสระน้ำทั้งสองด้านทำทางระบายน้ำล้นไหลผ่านเข้า-ออก โดยทำประตูระบายน้ำไว้ที่แนวกำแพง ส่วนตัวบ้านนั้นสร้างไว้ใกล้กับบริเวณสระน้ำ
ตัวบ้านสร้างเป็นเรือนไม้ ส่วนรูปทรงของบ้านสันนิษฐานว่าคงเป็นแบบบ้านไทยมุสลิมย เนื่องจากต้นตระกูลของพระยาศรีวิเชียรสงครามเป็นแขกอินเดีย
ปัจจุบันไม่เห็นซากของตัวบ้านแล้ว

ย โบราณสถานบ้านพระยาศรีวิเชียรสงคราม ได้รับการบูรณะเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๔ งบประมาณดำเนินการ ๑,๕๐๐,๐๐๐.- บาท

โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๑ นครศรีธรรมราช และในปี ๒๕๔๑ ได้รับการบูรณะปรับปรุงอีกครั้งด้วยงบประมาณดำเนินการ ๙๕๐,๐๐๐
บาท โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๒ ภูเก็ต

โบราณสถานสำนักงานขายประจำประเทศไทย ภาคใต้ตอนบน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

ที่ตั้ง

เลขที่ ๗๘/๑ ถนนระนอง อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พิกัดแผนที่ ลำดับชุด L๗๐๑๗ระวาง ๔๖๒๔พิภคกริด ๗NMT๓๒๔๗๑๓ย ประวัติสังเขป

อาคารที่ทำการ บริษัทการบินไทยจำกัด สร้างโดยพระอร่ามสาครเขตเมื่อประมาณ ๗๐ ปีมาแล้ว และได้มีการแบ่งอาคารออกเป็น ๓ ส่วน โดยส่วนแรกติดถนนระนองได้ขายให้บริษัทเดินอากาศไทยเมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๐ ย ย ส่วนอื่น ๆ ได้ให้เช่าทำเป็นโรงเรียน และโรงพยาบาล ต่อมาบริษัทเดินอากาศไทยได้อินย้ายมาอยู่ร่วมกับบริษัทการบินไทย
ลักษณะรูปแบบศิลปกรรม

ย อาคารมีลักษณะเป็นอาคาร ๒ ชั้น ศิลปสถาปัตยกรรมแบบโรมาเนสผสมจีน ด้านหน้าปีกซ้ายและปีกขวามีมุขยื่น ระหว่างมุขหน้าและมุขด้านซ้ายมีมุขแปดเหลี่ยม ชั้นล่างมี CANOPY เป็นซุ้มโค้ง เสาร์ซุ้มเป็นแบบไอโอนิก ย ย มีลวดลายปูนปั้นลายเถาตัน อคัลตุสประดับเหนือโค้งมีคิสโตน (KEYSTONE) เสาจริงเป็นเสาสี่เหลี่ยมเข้ระยองแบบหินก่อ (RUSTICATION) ย ย หัวเสาไอโอนิก มีลายปูนปั้นรูปผลไม้ประดับตัวอาคารมีลวดลาย หน้าบันมีลวดลายปูนปั้นเป็นลักษณะสายอุษะพวงมาลัย หน้าต่างกระจกฝ้าลวดลายอิทธิพลศิลปะจีน ช่องแสงกระจุกกระจักฝ้าอิทธิพลศิลปะจีน

การขึ้นทะเบียน

ย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ย ตอนพิเศษ ๓ ง วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๔ ย พื้นที่โบราณสถานประมาณย ๒ ไร่ ๗๘ ตารางวา

ที่มาของข้อมูล

ย ๑. บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

ย ๒. จีวุฒิชัย อิศวาส รายงานการสำรวจตรวจสอบอาคารการบินไทยเพื่อประกาศขึ้นทะเบียน, พ.ศ.๒๕๓๔

อาคารที่ทำการบริษัทการบินไทย

ย อาคารที่ทำการการบินไทย ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ย ตอนที่ ๓๙ วันที่ ๙ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ (ฉบับพิเศษ)

ย อาคารที่ทำการ การบินไทย ตั้งอยู่เลขที่ ๗๘ ถนนระนอง ปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยและสำนักงานของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) สาขาภูเก็ต เจ้าของเดิมคือพระอร่ามสาครเขต มีอายุการก่อสร้าง ประมาณ ๗๐ ปี เดิมอาคารหลังนี้มีอาณาเขตจากฝั่งถนนหนึ่งซอกถนนหนึ่งฝั่ง คือ ด้านหน้าอยู่ทางด้านถนนระนอง ด้านหลังอยู่ทางด้านถนนกระบี่ เมื่อพระอร่ามสาครเขตถึงแก่กรรม ทายาทได้แบ่งอาคารออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ย ส่วนแรกย ด้านหน้าอาคารถนนระนอง เป็นส่วนอาคารด้านหน้าถึงช่วงโถงหลังและสวนข้างซ้าย-ขวา ปัจจุบันเป็นของบริษัทการบินไทย

ย ส่วนที่สองย ต่อจากส่วนอาคารแรก ปัจจุบันเป็นโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ทางเข้าด้านถนนกระบี่

ย ส่วนที่สามย ต่อจากโรงเรียนอนุบาลภูเก็ตถูกยึดเป็นส่วนบ้านพระอร่ามฯ ด้านหลังทางเข้าด้านถนนกระบี่ ปัจจุบันมีผู้เช่าเป็นโรงพยาบาลศิริโรจน์

ย ในส่วนแรกนี้บริษัทเดินอากาศไทยซื้อจากเจ้าของเดิมในราว พ.ศ.๒๔๙๐ ในจำนวน ๖ แสนกว่าบาท เมื่อแรกซื้อนั้นใช้เป็นสำนักงานของบริษัทเดินอากาศไทย ปัจจุบันให้บริษัทภูเก็ต ทราเวล แอนด์ทัวร์ เช่า ส่วนชั้นล่างเป็นสำนักงาน ส่วนชั้นบนเป็นที่พักของหัวหน้าสถานีวิทยุการบินภูเก็ตของบริษัทเดินอากาศไทย คือ เรืออากาศโทณรงค์ ยันตะกร

ย หลังจากบริษัทเดินอากาศไทย ซื้อต่อมานั้น ได้มีการซ่อมแซม ๒-๓ ครั้ง เปลี่ยนหลังคาจากกระเบื้องกาบกล้วยเป็นกระเบื้องลอน เมื่อประมาณ ๘ ปีมาแล้ว ซ่อมเปลี่ยนโครงสร้างไม้หน้าต่างในรูปแบบเดิม ตัวกระจกหน้าต่างเดิมเป็นกระจกฝ้าสีขาว ในราว ๔ ปีมาแล้ว ได้เปลี่ยนเป็นกระจกสีฟ้าใสเฉพาะบานกระจกหน้าต่างชั้นล่างเท่านั้น เมื่อใช้สำนักงานได้ดัดแปลงลักษณะภายในอาคารให้เหมาะสม และสะดวกในการใช้สำนักงาน โดยแบ่งกันห้องด้วยฝากระจก แต่มิได้ปิดไปจนถึงเพดาน

ย นอกจากการซ่อมแซมตัวอาคารใหญ่แล้ว ยังได้มีการสร้างอาคารเพิ่มเติมในส่วนด้านหน้าของบริเวณบ้านทั้งสองข้าง ซ่างซ้ายเป็นสำนักงานของธนาคารไทย ซ่างขวาเป็นสำนักงานของบริษัทเดินอากาศไทย สร้างเมื่อราว ๕ ปี มาเอง

ย บริเวณโรงรถเก่าด้านข้างขวาของตัวอาคารใหญ่ ได้ปรับปรุงสร้างเป็นโรงรถใหม่ เมื่อปี ๒๕๒๙ และส่วนอาคารชั้นเดียวทางด้านซ้ายของอาคาร ซึ่งเดิมเป็นโรงครัวหลังคางมุงกระเบื้องกาบกล้วย ปัจจุบันใช้เป็นส่วนบ้านพักชั่วคราวของพนักงานบริษัทการบินไทย

ย อนึ่ง ถึงแม้ว่าภายในอาคารจะมีการปรับปรุงดัดแปลงไปบ้าง แต่ก็ยังคงรักษาสภาพเดิมไว้พอสมควร

ย ลักษณะอาคารย อาคารสองชั้นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก อาคารทาสีขาว การวางผังเป็น SYMMETRICAL BALANCE ด้านหน้ามีมุขยื่น และมีมุขโค้งครึ่งวงกลม ทางปีกซ้ายมีมุขยื่น และมีรูป ย ฝ ของแปดเหลี่ยม ทางเข้าอาคารอยู่ในมุขหน้า ซึ่งชั้นล่างมี CANOPY ย เป็นซุ้มโค้งเดี่ยว (THREE CENTERED ARCH) เสาร์ซุ้มเป็นเสาแบบ IONIC มีลวดลายปูนปั้น ประดับมาก เหนือโค้งมี KEYSTONE เสาจริงเป็นเสาสี่เหลี่ยมเข้ระยองแบบหินก่อ (RUSTICATION) หัวเสา IONIC

มีลวดลายปูนปั้นลายผลไม้ประดับหัวเสา ผนังด้านทางเข้ามีประตูกลาง หน้าต่าง ๒ ข้าง เหนือหน้าต่างมีช่องแสงรูปรี ประตูหน้าต่างเป็นบานเปิดคู่ ครอบไม้ตีค้ำกุระกระจกสีลายฉลุ หน้าต่างมีลวดลายไม้ตีเป็นลายเรขาคณิต ลักษณะหน้าต่างเหมือนกันตลอดอาคารยกเว้นมุขโค้ง

ย ส่วนมุขโค้งลวดลายบานหน้าต่างจะใช้เป็นลายตารางแบบเรียบง่าย และมุขทางปีกขวาสุด มีการทำกันสาดยื่นออกมาคลุมหน้าต่าง มุงหลังคาทำกันสาดด้วยกระเบื้อง CPAC MONIER สีแดงอิฐ ชั้น ๒ เป็นหน้าต่างกระจกฝ้า ด้านมุขหน้ามีหน้าต่างเปิดบานคู่ ๓ คู่ เสาประดับหัวเสา IONIC ผนังลวดลายปูนปั้นประดับตลอด มุขรูป ยผ ของแปดเหลี่ยมมีลูกกรงปูนไต่หน้าต่างแต่ผนังหลังลูกกรงฉาบทึบเหนือหน้าต่างมีช่องแสงรูปรี กุระกระจกฝ้า

ย ส่วนปีกซ้ายสุดของอาคารเป็นระเบียงยื่นออกไป (ชั้น ๒) มีลายปูนปั้นประดับขอบล่างของช่องแสงเป็นลายพวงมาลัย เสาชั้นบนหัวเสา IONIC ย ช่วงล่างของเสาทำเป็นกระเปาะโค้งตามมุขประดับลายใบไม้แบบหัวเสา CORINTHIAN ทางมุขโค้งและปีกขวาอาคาร ไต่หน้าต่างทำเป็นลูกกรงหน้าผนังทึบ แต่เสาช่วงปีกขวาสุดไม่มีการทำช่วงล่างเป็นกระเปาะ หน้าต่างทางปีกนี้ไม่มีช่องแสงรูปรี โยเหนือหน้าต่าง

ย หลังคาอาคารเป็นกระเบื้อง CPAC ลอนเหลี่ยมสีแดงอิฐฝ้าชายคา กระเบื้องแผ่นเรียบตีปิดตลอดทาสีขาว ตีกรอบดำ สันหลังคาปูนปั้น ตามมุขทำเป็นยอดแหลม ภายในอาคารจัดเป็นที่ทำงาน ๒ ข้าง มีโค้งเตี้ยแบบ THREE-CENTERED ARCH เสารับโค้งแบบ IONIC เสากลมไม่เจาะร่องไม้ตีฝ้าเพดาน ผนังภายในสีขาว เพดานสีครีม พื้นกระเบื้องซีเมนต์ลวดลายงามแปลกตา

โบราณสถานอาคารสำนักงานที่ดิน

ย
ที่ตั้ง

ย ถนนดำรง ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

พิกัดแผนที่

ย ลำดับชุด L ๗๐๑๗ ระวัง ๔๖๒๔1 พิกัดกริด ๔๗NMT๓๓๕๗๑๙ ประวัติสังเขป

ย อาคารสำนักงานที่ดิน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๙ ต่อมา พ.ศ.๒๔๗๖ โ ๒๔๙๕ ทางการได้ใช้เป็นที่ว่าการอำเภอทุ่งคา (อำเภอเมืองปัจจุบัน) ระหว่างนั้นได้มีการต่ออาคารไม้ สร้างเป็นห้องเพิ่มอีกข้างละห้อง ปัจจุบันใช้เป็นที่อาคารสำนักงานที่ดินจังหวัดตามเดิม

ย
ลักษณะรูปแบบศิลปกรรม

ย อาคารสำนักงานที่ดิน ลักษณะเป็นตึกชั้นเดียว ยกพื้นสูง ภายในแบ่งออกเป็น ๕ ห้อง มีบันไดและระเบียงทางเดินทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ตกแต่งด้วยลวดลายไม้ฉลุ รูปแบบศิลปสถาปัตยกรรมตะวันตก

การขึ้นทะเบียน

ย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๕๐ ง วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๙

ย

พื้นที่โบราณสถานประมาณ

ย พื้นที่ ก. ประมาณ ๑ งาน ๗๔.๖๖ ตารางวา

ย พื้นที่ ข. ประมาณ ๕๖.๒๕ ตารางวา

ที่มาของข้อมูล

ย ๑. กรมที่ดิน หนังสือที่ระลึกงานเปิดอาคารสำนักงานที่ดิน, ปี ๒๕๒๘ กรมศิลปากร, สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๑๒

ย ๒. รายงานการสำรวจขึ้นทะเบียนโบราณสถาน, พ.ศ.๒๕๓๙

ย

ย

ย ย